MEDEDELINGEN

HEEMKRING OKEGEM

de spelemaan zitj nog op 't dék

33ste Jaargang, 2008, nr. 2
VERSCHIJNT DRIEMAANDELIJKS
Afgiftekantoor Ninove 1
2e trimester 2008

BESTUURSLEDEN

Voorzitter: Herman Van Isterdael, Idevoordelaan 27, Okegem (054/32.23.02)
Secretaris: Patrick Praet, Kievitlaan 25, Ninove (054/32.71.58)
Penningmeester: Suzanne Van der Speeten, Hazeleerstraat 19, Okegem (053/66.76.89)
Bestuursleden:
Jozef Van der Speeten, Guldenboom 12, Okegem (054/33.55.75)
Godelieve De Deyn, Kouterbaan 34, Okegem (054/33.48.70)
André Segers, Bievegemstraat 18, Roosdaal (054/33.65.68)
Herman Brantegem, Hazeleerstraat 24, Okegem (053/68.04.51)

Uitgegeven met de steun van het stadsbestuur van Ninove (75 euro).

Verantwoordelijke uitgever: Herman Van Isterdael Idevoordelaan 27, 9400 Okegem-Ninove
Elke auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn artikel.

Een jaarabonnement op Mededelingen Heemkring Okegem kost amper 4 Euro. Erelid wordt men vanaf 6 Euro. Lid worden kan door de som te storten op rekeningnummer **850-8193434-36** van Heemkring Okegem.

Voorzijde: tekening van Rufijn De Decker

Centrale Bibliotheek

Over loiëf én leen

Aanvullingen bij *Azzoeë gezeid*

Sinds het verschijnen van het dialectwoordenboek *Azzoeë gezeid* in 2006 kregen we van enkele lezers en sympathisanten interessante aanvullingen en opmerkingen. We zijn blij met deze reacties. Bij de uitgave waren we ons immers zeer goed bewust dat het boek niet alle Okegemse woorden en uitdrukkingen bevatte. *Azzoeë gezeid* moest een aansporing zijn voor de Okegemnaars om over hun dialect na te denken. Het is dan ook de bedoeling om u via de *Mededelingen* van deze aanvullingen op de hoogte te houden.

Onlangs kwam een hele reeks Okegemse uitdrukkingen over *loiëf en leen* (over lijf en lenden) op onze werktafel terecht. De bloemrijke zegswijzen zijn afkomstig van een rasechte Okegemnaar die liever wil schuilgaan onder het pseudoniem 'Ivo' (*Ieënen van Okegem*). Hij behandelt de verschillende delen van het lichaam en datgene wat men met het lichaam kan doen. We serveren de lezer een selectie uit zijn ruim aanbod. Vooreerst krijgt u een overzicht van de verschillende lichaamsdelen in het A.N. met de Okegemse 'vertaling', gevolgd door enkele typische uitdrukkingen en zegswijzen. In een tweede rubriek komen we tegemoet aan één van de opmerkingen die bij het dialectboek werden geformuleerd. Sommige Okegemnaars vonden namelijk dat onze (groot)ouders het blijkbaar nooit over vrijen of andere pikante onderwerpen hadden. In dit artikel wordt deze leemte opgevuld... U leest er achtereenvolgens uitdrukkingen over verliefdheid, verloving, huwelijk, seksualiteit, de zwangerschap en de dood. De bijdrage vervolgt met een reeks zegswijzen over iemand een slag te geven en sluit tenslotte af

met een honderdtal manieren om een persoon als een sullig, onnozel, achterlijk,... te omschrijven.

Net zoals in het boek worden enkele uitdrukkingen geïllustreerd met cartoons van Rufijn De Decker.

1. De lichaamsdelen

arm – *ér(re)m(en)*; *dieënen èèt lang érmen, want e werkt bé de stieënbakkeroië* (hij heeft lange armen want hij werkt bij de steenbakkerij...)

been – *bieën (bieënen)*; *'k en kan mén bieënen allénsj nie mieë verdoen* (ik kan niet eens mijn benen meer verleggen), *e és zwaur van gebintje* (hij heeft een zwaar gebeente), *e sleeg zén bieënen nogal op den dansvloer* (hij was zeer actief op de dansvloer), *e stapt mé kwakkelbieënen* (hij stapt bijna zoals een gans), *e lépt op vroiërsbieënen* (hij loopt op vrijersbenen), *vee en onnoeëzel gés lotj'n zén bieënen zien* (voor een onnozel gras laat hij zijn benen zien, hij maakt zich bij het minste uit de voeten), *d'er kan en vérken tisken zén bieënen* (er kan een varken tussen zijn benen, hij heeft O-benen)

borstkas – *bést(kas)*; *vèègt er aa kas aun* (trek je het niet aan); *da vraa èèt en vrieë (kar)kas vé nog zoeë jonk te zoiën* (die vrouw heeft een flink postuur om zo jong te zijn, die jonge vrouw is goed gebouwd)

buik – *booëk, brédden, zak, blèès,...*; *bé doiënen (h)ink er veel booëk over zénne sentrong* (bij hem hing zijn buik over zijn broeksband)

darmen – *dér(re)men, snauren*; *e èèt nen dérm réchtaf* (hij gaat gemakkelijk naar het toilet na het eten)

enkel – *knoessel (knoessels)*

gezicht – *gezicht*; *ge moetj a gezicht e wa mieër lauten zien* (je moet wat meer onder de mensen komen), *aaft zwoiëgt* (houd je gezicht en zwijg), *ge liegt want g'étj en zwét krooës op a gezicht* (je liegt want je hebt een zwart kruis op je gezicht)

haar – (h)aur ; *alaur, a vaur èèt vérkes(h)aur* (alaur, je vader heeft varkenshaar (kinderrijmpje)), *raur mor waur, op ne klésjkop staut gieën (h)aur* (raar maar waar, op een kaalkop staat geen haar (kinderrijmpje)), *'k ém mieër géldj as da ge goië (h)auren op aaën kop staun étj* (ik heb meer geld als jij haren op je hoofd hebt), *gekrold'(h)auren, gekrolde manieren* (gekrulde haren, gekrulde manieren; iemand met gekrulde haren gedraagt zich soms onvoorspelbaar), *onze kleinen èèt al (h)aur op zén kauken* (onze kleine heeft al haar op zijn kaken; bij die jongeman verschijnen de eerste baardhaartjes), *'t graun staut dinnekes gelék as de 't (h)aur op ne plésjkop* (het graan staat zo dun als het haar op een kaalkop), *és al groeëter as zén oiëgen (h)aur* (hij is al groter dan zijn eigen haar; hij is reeds kaal)

hand – *(h)and ((h)annen)*; *e zitj gediereg mé zén (h)annen in de schooëf tooës* (hij neemt ongezien geld uit de lade), *dat és leven van van d'(h)and in 'n tand* (dat is leven van de hand in de tand, dat is van dag tot dag leven, *'t és betoeëverd, de zwét (h)and staut er op* (het is betoverd, de zwarte hand staat erop), *(h)annen van de koesj of 't bérre ooët* (gezegd tegen iemand die een ongehuwde vrouw niet gerust kan laten), *da wir (h)and*

over (h)and erger (dat werd hand over hand erger), zétj content én plésjt in aa (h)annen (wees tevreden en klap in je handen)

hart *– (h)ét, moteur, tikker*; *broeëd eten és staul vé 't (h)ét* (brood eten is staal voor het hart, brood is goed voor het hart), *'t (h)ét afloeëpen* (het hart aflopen, buiten adem lopen), *'t (h)ét toedeiven* (het hart toe duwen, iemand voor schut zetten, affronteren,...)

heup *– eup, eep (eupen, epen)*; *bé brieë eupen past altoiëd en brieë koemme* (bij brede heupen past altijd een brede kom)

hoofd *– kop*; *vandaug émmek er kop in* (mijn hoofd staat er vandaag naar), *e gaut achterieën wel zénne kop neerléggen* (1. hij zal binnenkort sterven – 2. hij zal er zich binnenkort bij neerleggen), g*e meegt op aaën kop ston drooën, g'en kroiëg et niet* (je mag nu zeggen wat je wil, je krijgt het niet), *azzek dat allemau moen ontaven émmek ne kop gelék en bérrevat* (als ik dat allemaal moet onthouden heb ik een hoofd zoals een watervat, ik kan dat allemaal niet onthouden), *'k gink er mee ne skaaën kop nortoe* (ik ging er met een bang hart naartoe), *e èèt nen dikke kop (h)aur* (hij heeft een flinke bos haar), *d'er zitj zaugemèèl in zénne kop in plosj van (h)ésses* (in zijn hoofd zit zagemeel in plaats van hersens), *'k ém ne kop gelék as en voeëze raup* (ik heb een hoofd zoals een slappe raap, ik heb een ijl hoofd), *'t was daur kop tegen koië* (het was daar kop tegen kei, het was daar hard tegen onzacht), *ménne kop af as 't nie waur és* (mijn hoofd er af als het niet waar is)

huid *– vél, bast*; *doiënen zitj pessies in gieën goe vél* (hij heeft geen gezond uiterlijk), *komt allier da'k aa ooët aa vel schir* (kom naar hier dat ik je eens goed door elkaar schud), *e ka nie*

lachen want 't vél va zén kauken és te két (hij kan niet lachen want het vel van zijn wangen is te kort), *mé vel staut sprok van dénne kaaë wéndj* (mijn huid is gevoelig door de koude wind), *ge moetj ém lauten loeëpen met 't vél al booëten* (kijk er niet meer naar, laat hem lopen)

keel – *kèèl*, strot; *ne pooët in de kèèl* (een slijmpje in de keel)

kin – *kin(ne), kinnebak*; *ge kintj e més wétten op zén kinne* (je kan een mes op zijn kin wetten, gezegd van iemand met een scherpe kin), *'k mag weer op ménne kinne kloppen* (ik mag weer op mijn kin kloppen, ze zijn me weer vergeten), *émmen woiëlen en (h)aaten kinne, messchien* (hebben we misschien een houten kin, gezegd van iemand met een geprononceerde kin, ook gezegd als iemand niets krijgt en de ander wel), *ge meeg'et op aa kinne schroiëven* (je mag het op je kin schrijven, je mag het vergeten)

knie – *knie (tnieën)*; *e gink op zén tnieën nor (h)ooës* (hij ging op zijn knieën naar huis, hij was zwaar dronken)

lever – *lèver*

lijf – *loiëf*; *z'èèt eer loiëf te panne gestéldj vé wie da wou* (ze heeft haar lichaam aangeboden aan wie dat het wou), *e was gèren gezien wat z'inken allemau aun zén loiëf* (hij was graag gezien wat ze hingen allemaal aan zijn lijf), *e èèt eer verdedegd mé gevaur vé loiëf én leeën* (hij heeft haar met lijf en leden verdedigd), *ze lépt daur mé eer loiëf half bloeët* (ze loopt daar met haar lijf half bloot), *légt er a loiëf ne kieë tegen* (leg je lijf er eens tegen; zet je eens in), *'k ém e mallerees loiëf, 't mankeert altéd iet aun de lésten toiëd* (ik voel me ziekelijk, er mankeert de laatste tijd altijd iets aan), *'k was zoe*

drolleg da 'k bekanst gieël men loiëf ém ooëtgespeven (ik voelde me zo beroerd dat ik bijna mijn ganse lichaam heb overgegeven), *wie dat e woiëf pakt vé 't loiëf, verliest 't loiëf én aaft 't woiëf* (wie een wijf neemt voor het lijf, verliest het lijf en behoudt het wijf), *e vraveloïef verdinjt en ontdékkingsroiës* (een vrouwenlichaam is een ontdekkingsreis waard), *'k zal a loiëf ne kieër bezegen* (ik zal je eens aanpakken), *wie da wiltj zwémmen moet zén loiëf nat mauken* (wie wil zwemmen moet zich lijf durven nat maken), *ze spelen dat de stikken van elen loiëf springen* (ze spelen (voetballers, muzikanten) dat de stukken van hun lijf springen; ze doen hun best), *z'émmen de klieëren pessies aun zén loiëf gesmeten* (ze hebben de kleren precies aan zijn lijf gesmeten, de kleren passen hem niet), *de klieëren émmen gieën affeires loiëf* (die kleren hebben geen affaires met zijn lijf; die kleren passen hem niet), *'k ém mé Posken gieël mé loiëf in 't niet gestoken* (ik heb met Pasen mezelf in het nieuw gestoken), *eer loiëf èèt eer a veel opgebrocht* (haar lichaam heeft haar reeds veel opgebracht), *zén loiëf was hier, mor zénne gieëst was veir weg van hier* (zijn lijf was hier maar zijn geest was ver weg van hier, hij was er met zijn gedachten niet bij)

lippen *– léppen*; *e és weer aun 't lezen da zén léppen overieën slaun* (hij is weer aan het lezen dat zijn lippen over elkaar slaan, gezegd van iemand die veel bidt), *z'èèt en ziete lép* (zij heeft een zoete lip, zij is verzot op lekkernijen), *z'èèt en (h)anglép* (zij heeft een hanglip, zij pruilt), *ge moetj nie peizen dagge op ons lép zitj* (je moet niet denken dat je op onze lip zit, dat je in onze weg zit), *eer lép begost te beven én 't was schrieëven gegeven* (haar lip begon te beven en ze begon te wenen)

mond – *mond, toot, waufel, bakkes, oven, bék,...*; *zénne mond stont nie nau klappen* (hij had geen zin om te praten)

maag – *maugd, drolzak, pénsj*

neus – *nees*; *ménnen nees dript* (ik heb een loopneus); *da zitj in ménnen nees* (dat zal ik niet vergeten), *dieënen moest bé zénnen nees nog gelidj wérren* (die moet bij zijn neus geleid worden; alles moet hem voorgedaan jongen), *aaën nees staut zeker op a gat* (je neus staat op je achterste; je kijkt niet goed uit), *ménnen nees ékt, dat és géldj of slaugen* (mijn neus jeukt, dat is geld of slagen), *eren nees és zoe schérp dagger boterammen kintj mee snoiën* (gezegd van iemand met een grote, scherpe neus), *neze neze doen* (met de neuzen tegen elkaar wrijven (kinderspelletje))

ogen – *oeëgen*; *e és mor d'oeëgen toe te deiven* (hij is slaperig); *dieënen èèt mé zén oeëgen de stiel gepikt* (hij heeft de stiel geleerd door zijn ogen goed de kost te geven), *da zal nie goed afloeëpen want 't kwaud oeëg zitj er al op* (dat zal niet goed aflopen want het kwaad oog zit er al op (bijgeloof)); *ge moetj stékskes in a oeëgen steken* (je moet stokjes onder je ogen steken, gezegd tegen iemand die moe is), *'k gon aggaa en oeëgsken plétteren* (ik ga gauw een dutje doen), *zén oeëgen stonten diep in zénne kop* (zijn ogen stonden in zijn kop; hij zag er vermoeid, getrokken uit)

oren – *oeëren*; *ge moetj zoeë mé a oeëren nie flapperen* (je moet zo met je oren niet flapperen), *e stont op d'ieëste root asse d'oeëren gedildj émmen* (hij stond op de eerste rij als de oren uitgedeeld hebben, hij heeft grote oren), *zén oeëren krolden om asse dat (h)oeërden* (zijn oren krulden als hij dat hoorde, hij spitste zijn oren), *e loië zén oeëren in zénnen nek*

op den dansvloer (hij legde op de dansvloer zijn oren in de nek, hij deed zijn best op de dansvloer), *oeëren gelék as talloeëren* (oren zoals teljoren (rijmpje), gezegd van iemand met grote oren), *ik zal aaën kop tisken twieë oeëren zétten* (ik zal je hoofd tussen twee oren plaatsen, ik zal je eens goed vastnemen)

penis *– pènsj, loeder, poiëploiëdink, flooët, flikker, looërik, pisjeloe, pisserken, vogel, wauterloiëdink, spéllement, loeken*

pols *– poelsj (poelsjen)*

rug *– rigge, drigge, boeljt*; *ze zauten allemaul tegeloiëk op zénne rig* (ze zaten allemaal tegelijk op zijn rug), *'k kreeg ne sjot in 't onderste van ménne rig* (ik kreeg een trap in mijn achterste), *ge kinjt ménne rig op* (je kan de pot op), *ne slag in aaën booëk datten tegen aaën rig plékt* (een slag in je buik dat hij tegen je rug plakt), *ménnen booëk plékt aun ménne rig van n'(h)onger* (mijn buik plakt aan mijn rug van de honger)

schouders *– skavers*

tand *– tand (tannen)*; *z'èèt me nen tand getrokken* (ze heeft me goed liggen), *en moeder verliest nen tand pér kindj* (een moeder verliest een tand per kind, gezegd bij iedere geboorte van een kind in het gezin)

teen *– tieën (tieënen)*; *'k zie liever zén (h)ielen as zén tieënen* (ik zie liever zijn hielen dan zijn tenen, ik zie hem liever gaan dan komen), *zén tieënen péllen, ooëtkooësken* (aanmoedigen om iets sneller te doen)

tong – *tong, blad; mén tong és aungelooën* (mijn tong is beslagen), *e was zat, e kost bekanst zén tong ne mieër kieëren* (hij was zo zat dat hij zijn tong niet meer kon keren), *'k gon derrék zén tong ne kieër kieëren* (ik ga direct zijn tong eens keren, ik zal hem wel doen praten), *'t és e staat blad* (zij heeft een stoute tong)

vagina – *spleet, firmaménT, kit, preut, mooës, mossel, minneken, spektaukel, skèrre*

voet – *voet (voeten)*; *doiënen moet zén land nemieë bollen, e kan 't térren mé zén voeten* (gezegd met iemand met grote voeten), *de zjovas émmen blaa tieënen van elen voet tisken de deer te steken* (de jehova's hebben blauwe tenen van hun voeten tussen de deur te steken)
de ménsjken émmen mé elen voeten gestemd (de mensen hebben een verkeerde stem uitgebracht)

wangen – *kauken*; *e èèt vedrom zén kauken volgestoempt* (hij heeft opnieuw zijn wangen volgestopt), *de kauken van zén gat* (de achterbillen)

zenuwen – zenen; *ge moetj aa zenen kinnen afeten* (je moet je zenuwen onder controle brengen door te eten)

zitvlak – *gat, kont, (h)ol, kit*; *'t zal mén kont vauren* (het zal hem varen), *dieënen werkt altéd achter 't gat* (die werkt altijd in het zwart), *e èèt gieën zittend gat* (hij kan niet blijven stil zitten), *e èèt gieënen naugel vé in zén gat te krabben* (hij heeft geen rode duit), *e és 't gat af gelék d'ezelen* (hij is het gat af zoals de ezels, hij is uitgeput als een ezel), *da zén kont nie vast (h)ink, e zo 't nog vergeten* (hij vergeet gemakkelijk), *roiëmen én dichten zonder aa gat op te lichten* (rijmen en dichten

zonder je achterste op te lichten), *ze vroegen (h)ém de stront ooët zén gat* (ze peuterden het laatste woord uit hem), *e wiltj (h)oeëger kakken asda zén gat staut* (hij wil hoger kakken dan zijn gat staat, hij wil meer doen/zijn dat wat hij waard is), *wérken dat a gat mé en toot staut* (hard werken), *ge meegt op d'(h)allebaun gon staun mé en kjeis in a gat* (je mag op de Hallebaan gaan staan met een kaars in je gat, ga maar ergens anders staan schilderen), *ne Jaan van mé gat* (een man die niets voorstelt), *da trékt er op gelék as mé gat op en zjat soep* (dat lijkt er op zoals mijn gat op een tas soep, dat lijkt er helemaal niet op), *e kost nen oiëzerdraud in zén gat afnijpen* (hij kon een ijzerdraad in zijn gat af nijpen, gezegd van iemand die schrik heeft), *e èèt zén gat vol poef* (hij heeft veel schulden).

2. Uitdrukkingen over vrijen, trouwen en sterven

Verliefd, verloofd

- *Z'émmen kénnes*[1].
- *E èèt (h)ém e lief opgedaun*[2].
- *E èèt 't strop om want e és in eer valle geloeëpen*[3].
- *E ziet ooët gieën ander oeëg ne mieë van assen eer kan*[4].
- *Z'és vee zén schoeën oeëgen gevallen*[5].
- *Ze voeljdegen pepelingen in eren boeëk assem zag*[6].
- *'t Es goed aun tisken doië twieë*[7].
- *Ze zonj'n makkanderen opeten van arrézje*[8].
- *E zo zén keet aftrékken vé bé eer te zoiën*[9].
- *De liefde és nie blénjd, mor mokt elen blénjd*[10].
- *Elen peperkoeke liefde vraugt nor e peperkoeken (h)ooëzeken*[11].
- *Tisken neef én nicht és de liefde nogal licht*[12].
- *Donderdagauved és lievekenauved*[13].
- *Achter (h)oek of kant vénj'n de vroiërs mieër as makanders hand*[14].
- *In de kommèrse en in 't vroiën moeje nimmand nie moiën*[15].

---

[1] Ze hebben kennis.
[2] Hij heeft hem een lief opgedaan.
[3] Hij heeft het strop rond zijn hals want hij is in haar val gelopen (hij is door haar gestrikt).
[4] Hij ziet uit geen ander oog meer sinds hij haar kent.
[5] Zij is voor zijn mooie ogen gevallen.
[6] Zij voelde vlinders in haar buik wanneer zij hem zag.
[7] Het is goed aan tussen die twee (zij komen goed overeen).
[8] Ze zouden elkaar opeten van opgewondenheid (*arrézje* betekent doorgaans ergernis, wrevel,... zie: *Azzoë gezeid*, blz. 20).
[9] Hij zou zijn ketting afrukken om bij haar te zijn (hier wordt de vergelijking met een opgewonden hond gemaakt).
[10] De liefde is niet blind, maar maakt hen blind.
[11] Hun peperkoeken liefde vraagt naar een peperkoeken huisje (hun mooie liefde vraagt naar een mooie toekomst).
[12] Tussen neef en nicht is de liefde nogal licht (liefde tussen een neef en een nicht moet niet te serieus genomen worden).
[13] Donderdagavond is de avond van de verliefden (op donderdag ging men meestal te vrijen).
[14] Achter hoek of kant vinden de vrijers wel meer dan elkaars hand (achter een hoek of in het donker doet men wel meer dan alleen elkaars hand vastnemen).

Uit elkaar

- E èèt ze in plang gelauten[16].
- Z'èèt (h)ém zénnen bong gegeven[17].
- Zénnen (h)èrink en brèdj dau nie mieë[18].
- E èèt zénne skip g'ad[19].
- Z'èèt génjer eer demisje gegeven[20].
- Ze moe zénnen doemp nie mieë émmen[21].

Trouwen

- G'en die e woiëf traat vé 't loiëf, verliest (h)et loiëf en aaft (h)et woiëf[22]
- Azzoeë en zémmen nie getraad[23].
- Tien jaur vroiën és nog gieënen dag getraad[24].
- Ge meegt mor traven aske aaën boteram weit zètj[25].
- Traven, baven en wiegen; zoeë volgt da tegeworeg[26].
- Van de kérk recht nor 't moeder(h)ooës[27]

---

[15] In de handel en de liefde moet je niemand mijden (bij geldzaken of in de liefde moet men niet te kieskeurig zijn).
[16] Hij heeft ze alleen gelaten.
[17] Zij heeft hem zijn bon gegeven (zij heeft de relatie verbroken).
[18] Zijn haring braadt daar niet meer (hij is daar niet meer welkom).
[19] Hij heeft zijn schoppen gekregen (zij heeft de relatie verbroken).
[20] Zij heeft daar haar demissie (ontslag) gegeven (idem)
[21] Ze moet zijn damp niet meer hebben (ze kan hem niet meer luchten).
[22] Wie een vrouw trouwt voor het lijf, verliest het lijf en houdt de vrouw.
[23] Zo zijn we niet getrouwd (ook gezegd onder mensen die met elkaar omgaan of zaken doen).
[24] Tien jaar vrijen benadert één dag getrouwd zijn nog niet (tijdens een huwelijk kan een liefdesrelatie totaal veranderen).
[25] Je mag maar trouwen als je je boterham waard bent (je mag maar trouwen als je op eigen benen kan staan).
[26] Trouwen , bouwen en kinderen op de wereld zetten, zo gaat dit tegenwoordig.
[27] Van de kerk recht naar het moederhuis (gezegd van een bruid die hoogzwanger is)

Over de (huwelijks)daad

(we beperken ons in de voetnoten tot de letterlijke vertaling, voor zover dit bij deze zeer natuurlijke handeling nog mocht nodig zijn...)

- *Ik ém m eer 't béste van mezélf gegeven*[28].
- *Ik ém de gedong van onder gepakt*[29]
- *E èèt eer nog ne kieë konténtgestéldj*[30].
- *E èèt er nog ne kieë vésk'ole opgedaun*[31].
- *W'émmen nog ne kieë in d'oiëzers g'angen*[32].
- *Z'èèt ém nog ne kieë in de koers lauten roiën*[33].
- *Ik ém nog ne kieë men devoeëren gedaun*[34].
- *Ik loië van onder want ik oië (h)oeëgtevrieës*[35].
- *We laugen e poeësken twieë dik*[36].
- *Ik ém eer ménnen bésten kant lauten zien*[37].
- *Z'èèt ém tot 't alleroiëlgeste toegelauten*[38].
- *Ik mocht op eer mezziksken ne kieër spelen*[39].
- *Z'èèt ém tisken eer bieënen gepakt*[40].
- *We zén in de zevesten (h)emel geweest*[41].
- *Z'èèt ém ne gieëlen toiëd goe bezeg g'aven*[42].
- *Ik ém de bestéllink aun d'achterdeer afgegeven*[43]
- *Ze was voldaun want ze was goe bestéldj*[44].
- *Z'èèt mén sigaar gieëlemau opgesmoeërd*[45].

---

[28] Ik heb haar het beste van mezelf gegeven.
[29] Ik heb het stuur van onder vastgenomen.
[30] Hij heeft haar nog eens tevreden gemaakt.
[31] Hij heeft er nog eens verse olie opgedaan.
[32] Wij hebben nog eens in de ijzers gehangen.
[33] Zij heeft hem nog eens in de koers laten rijden.
[34] Ik heb nog eens mijn best gedaan.
[35] Ik lag vanonder want ik had hoogtevrees.
[36] We lagen een tijdje twee dik.
[37] Ik heb haar mijn beste kant laten zien.
[38] Ze heeft hem tot het allerheiligste toegelaten.
[39] Ik mocht op haar muziekje een keer spelen.
[40] Zij heeft hem tussen haar benen genomen.
[41] We zijn in de zevende hemel geweest.
[42] Ze heeft ham de hele tijd goed bezig gehouden.
[43] Ik heb de bestelling aan de achterdeur afgegeven.
[44] Ze was voldaan want ze was goed bediend.
[45] Ze heeft mijn sigaar helemaal opgerookt.

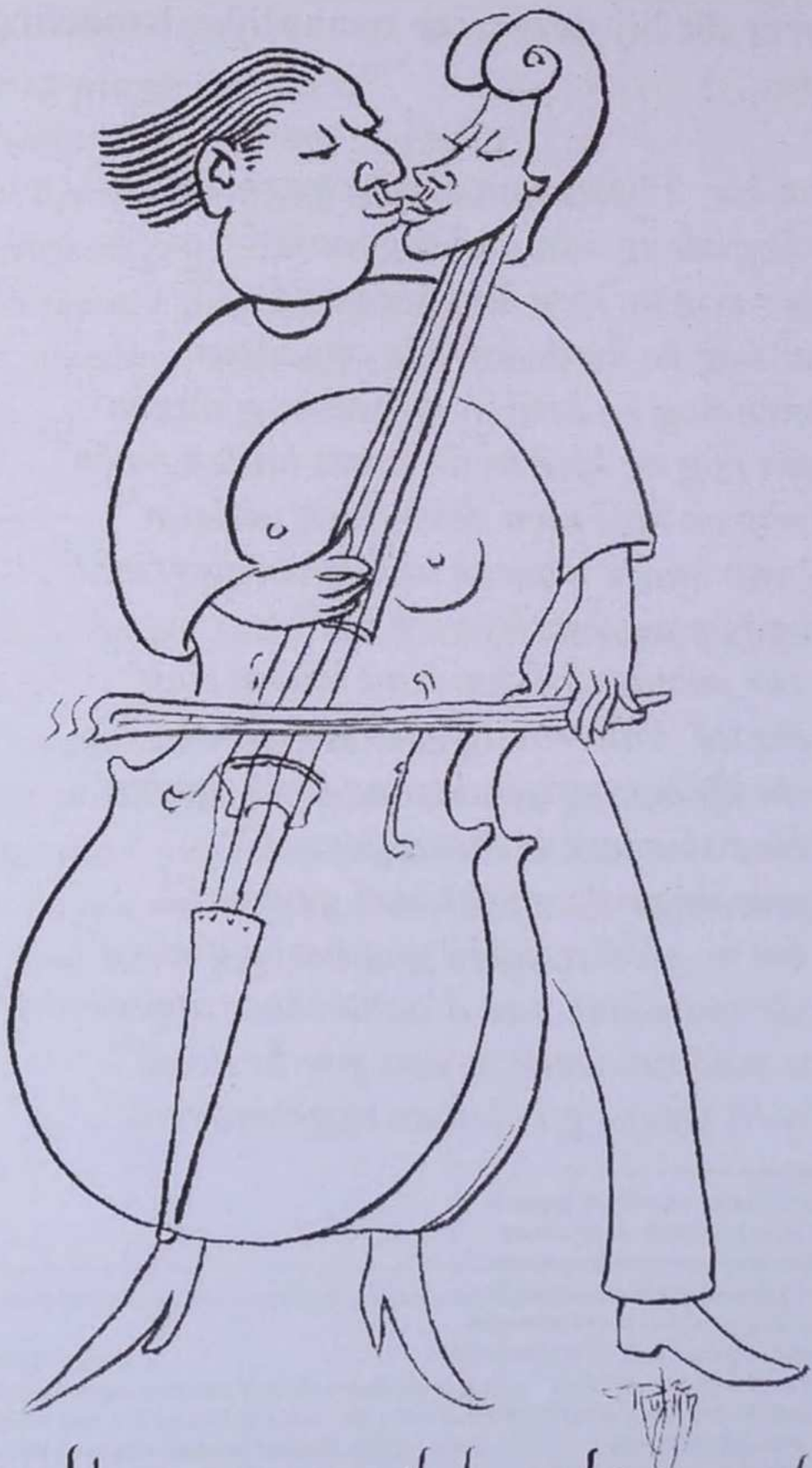

Ik mocht op eer mezzikske ne kieër spelen.

- Ik ém ménnen (h)èrink goe lauten brèjen[46].
- E èèt eer blommeken geplikt al in de woië...[47].
- Ik moest eer bérreken spennozje ne kieër wieën[48].
- Z'oië genoeg gerief ve ém en alvierken bezeg t'aven[49].
- Ik ém eer gerief allemau in de goei ploeë gekregen[50].
- Ik ém ménnen ottoo in eer garaasj gezétj[51].
- E és mé zén zjieëkstiksken in eer schierpoeët binnegereeën[52].
- Ik ém mé zjieël afgetrokken in eer keire[53].
- Ik bén in eer bosselken verloren geloeëpen[54].
- Z'éét ém al'(h)oeken van 't bérre lauten zien[55].
- 'k ém eren berg beklommen mé ménnen (h)étste stok[56].
- Ik ém ménnen (h)oeëfdvogel afgeschoten én flak in de roeës[57].
- W'émmen ons goed onder makkanderen g'ammezeerd[58].
- Ik ém van eer men eraulingsoefeningen moeten doen[59].
- Ik ém va katoen gegeven[60].
- E és de zisterkes van liefde gon bezieken[61].
- E és bé de schoeën maskes geweest[62].
- Ik ém mé lauten swanjeren van de maskes van openbaur welzoiën[63].
- 't Es en vraa van de stiel datten bezocht èèt[64].
- Z'èèt ém eer (h)ofken lauten bewérken[65].

---

[46] Ik heb mijn haring goed laten braden.
[47] Hij heeft haar bloempje geplukt in de weide...
[48] Ik moest haar bedje spinazie eens wieden.
[49] Ze had genoeg gerief om hem een half uurtje bezig te houden.
[50] Ik heb haar gerief helemaal in de plooi gekregen.
[51] Ik heb mijn auto in haar garage gezet.
[52] Hij is met zijn *zjieëkstik* (lett.: kruiwagen met een vat gier) in haar schuurpoort gereden.
[53] Ik heb mijn zeel in haar kar afgetrokken.
[54] Ik ben in haar bosje verloren gelopen.
[55] Ze heeft hem alle hoeken van het bed laten zien.
[56] Ik heb haar berg beklommen met mijn hardste stok.
[57] Ik heb mijn hoofdvogel afgeschoten en het was pal in de roos.
[58] We hebben ons onder elkaar goed geamuseerd.
[59] Zij heeft mij mijn herhalingsoefeningen laten doen.
[60] Ik heb van katoen gegeven.
[61] Hij is de zusters van liefde gaan bezoeken (hij heeft een bordeel, een variétéhuis bezocht).
[62] Hij is bij de mooie meisjes geweest (idem).
[63] Ik heb me laten verzorgen door de meisjes van openbaar welzijn.
[64] Hij heeft een vrouw van de stiel bezocht (hij heeft een prostituee bezocht).
[65] Zij heeft hem haar tuintje laten bewerken.

Achter (h)oek of kant
vénj'n de vroiërs mieër as makanders (h)and.

- Z'èèt mén boiëdrauge gieël gewillig aunvèèrd[66].
- Z'émmen makkanderen goe wérrem g'aven[67].
- Z'émmen de ressaurs van elen bédde ooëtgeprobeerd[68].
- Korozzje onder de blaa sozzje[69].
- E èèt zén dooët in 't zaksken gedaun[70].
- Ik ém eer op ere rigge geleid[71].
- E és zénnen zak gon ooëtskirren en e was weer weg[72].
- Ewwa zjemnastik mé 't woiëf és goe vé 't loiëf[73].

Zwangerschap

- Z'és azzoeë[74].
- Ze draugt (h)oeëg[75].
- Z'és in possiesse[76].
- Vrigger was da dikkes: 't ieën ooët en 't ander derrék weer in[77].
- 't Gaut er al lachen in, mor 't komt er al schrieëven weer ooët[78].
- Ze gon elen nog e klèntj'n inléggen[79].
- Ze kweken in dat (h)ooësaven gelék de konoiënen[80].
- Eer bréddeken staut al vrieëd gespannen[81].
- De maan moe zérgen ve genoeg naft in zénnen ottoo en de vraa zétj bést 's auves eer kabas gerieëd[82].

---

[66] Zij heeft mijn bijdrage gewillig aanvaard.
[67] Zij hebben elkaar goed warm gehouden.
[68] Zij hebben de veren van hun bed uitgeprobeerd.
[69] Courage onder de blauwe sargie (veel moed onder het blauwe deken).
[70] Hij heeft zijn duit in het zakje gedaan.
[71] Ik heb haar op haar rug gelegd.
[72] Hij is zijn zak gaan leegschudden en hij was weer weg (hij heeft een vluggertje gedaan).
[73] Een beetje gymnastiek met het wijf is goed voor het lijf.
[74] Ze is zo (ze is zwanger).
[75] Ze draagt hoog (het kind zit nog hoog).
[76] Ze is in positie.
[77] Vroeger viel dat veel voor: het ene eruit en het andere er weer in
[78] Het gaat er al lachen in en het komt er al wenen uit.
[79] Ze gaan zich nog een kleintje aanschaffen.
[80] Zij kweken in dat huishouden zoals konijnen.
[81] Haar buikje staat al erg gespannen.

- E wir gewonnen én geboren in 't zélfde bédde, zoeë gink da vrigger[83].
- Dat 't kindj van de moeder komt, wétj iederieën, mor as 't ewadde op de vader trekt és dadde en gieël geréststellink[84].
- En datter ooët da klein (h)épken ne groeëte maan moe groeien[85].
- En woiëze moiëd képt eer kindj op toiëd[86].

Dood

- E leit al en poeës onder de jeir[87].
- E èèt zénne leper afgeleid[88].
- E és bé Sintje Piejeter gon kloppen[89].
- Ze leit in loiëk[90].
- E èèt ier zén matten opgerold[91].
- E és de wég van alle vlieës opgegaun[92].
- Den doktoor kost niks anders ne mieë doen as 't lauken over léggen[93].
- E èèt al zén doeëmasker op[94].
- Doië kinjeren zén veer elen avers opgetrokken[95].
- E èèt zén graf gegrauven mé zén tannen[96].
- E és gegaun gelék de katten: stillekes én allieën[97].

---

[82] De man moet zorgen voor genoeg brandstof in zijn wagen en de vrouw zet best 's avonds haar valies klaar.
[83] Hij werd gemaakt en geboren in hetzelfde bed, zo ging dat vroeger.
[84] Dat het kind van de moeder komt weet iedereen, maar als het op zijn vader lijkt is het een hele geruststelling.
[85] En dat er uit dat klein hoopje nog een grote man moet groeien (gezegd bij het aanschouwen van de boreliing).
[86] Een wijze meid koopt haar kind op tijd.
[87] Hij ligt al een tijdje onder de aarde.
[88] Hij heeft zijn lepel neergelegd.
[89] Hij is bij Sint-Pieter gaan aankloppen.
[90] Zij ligt in lijk.
[91] Hij heeft hier zijn matten opgerold.
[92] Hij is de weg van alle vlees opgegaan.
[93] De dokter kon niets anders dan het laken over hem leggen.
[94] Hij heeft zijn doodsmasker al op.
[95] Die kinderen zijn voor hun ouders gestorven.
[96] Hij heeft zijn graf met zijn tanden gegraven (hij is gestorven door zijn slechte eetgewoonten).
[97] Hij is gegaan zoals de katten: stil en helemaal alleen.

- *E zal vé ons gieën kommisjes nemieë doen*[98].
- *'én azzemen doeëd zén, groetj er ges op onzen booëk'*[99].
- *Va stérven zéjje den dag naudien zoeë stoiëf*[100].
- *Et diert toch lank ... gestorven zoiën*[101].
- *Stérven kinjde valèven nie gewoeën wérren*[102]

3. Iemand een slag geven

De woorden die men in Okegem gebruikte om te zeggen dat men iemand een slag ging geven, zijn werkelijk onuitputtelijk. Ivo verzamelde de volgende reeks:

aflaut
akketaat
aksan sirkonfléks
bees
béstellink
betaulink
boenk
boks
bonk
bosj
derékten
djoef
djok
dokkement(en)
dotter
drèsj
drevel
drisj
drooë
foempel
foiëfel
héf
stamp
stoeët
stoemp
strelink
strieëp
taroef
taut

---

[98] Hij zal voor ons geen boodschappen meer doen.
[99] 'Als we dood zijn, groeit er gras op onze buik' (volkswijsje).
[100] Van te sterven ben je de dag nadien zo stijf (absurd volksgezegde).
[101] Het duurt toch lang .... gestorven zijn (idem).
[102] Sterven kan je nooit gewoon worden (idem).

joefel
kallisj
kartésj
kérreméllе
kést
kèzze
klésj
kloengk
klop
kokarde
lap
link
linksen
lisj
mastélle
mép
méspel
moefel
mooëlpèèr
mossel
mot
neep
ooëtaul
opleg
opstopper
pataat
pèèr
pieës
pille
plak
plamoster
plèsj
radoiës
rammenas
roefel
sallooë
santewant
savoeë
sigaar
sjot
skélle
skip
slag
smak
tieën
tik
toek
toert
toesj
tooët
trék
trok
vèèg
vlaas
vlam
voiëg
vosjt
vreef
waufel
wéffel
zwak
zwang
zwieëp
zwink
zwoenk
zwozje

4. Scheldwoorden voor een ietwat sullig persoon

(h)alfbakkenen
(h)alvegauren
(h)alven (getikten)
(h)alven bezekoek
achterlékken
agist
annes
audegen
balten
bézzelink
bleu
bloeëten
braven arrie
daggerèèr
désjterèèr
doempelèèr
doeteken
doezen
doo
droeven
droiëkaut
foesjelèèr
fransoeëken
gebéljd'n
goejekoeëpen
goesak
kaffer
kailtjn
kajoeberéér
kloen
kloesj
koersboeltj
krawozjelèèr
krotter
kwistenbiebel
kamil
kattendoefer
kiloo
klodderèèr
kloeët
loechten
loederken
loeken
mèèl soeë
métteko
mezèf
mezelèèr
milleken
onnoeëzelen
paloef
pauterken
simmen
simpelen
sisken
siskewiet
sjakosjedrauger
sjaleken
sjarloo
skaaën tist
skauffelink

slauper
sléppendrauger
smosjterèèr
soeë
soekelèèr
spéttelèèr
swatjen
téppen
tieten
tooëben
tristegaut
troeten
voeëzen
watj'n
wietèk
wéttel
wizjen
wizjewazje
wooëten
zazoe
zieteken
zjangsken
zjéppen
zjerrom
zjiezekekn
zjilleken
zjoeben
zjul
zocht'n

Geruime tijd geleden ontvingen we van Irène Baeyens uit Sint-Katharina-Lombeek eveneens enkele Okegemse woorden die een plaats in *Azzoeë gezeid* verdienden:

ferkét (Fr.: *fourchette*) – vork (zie ook *frinket* in *Azzoeë gezeid*, blz. 61)

koiët – stuk van de darm; (uitdr.) *kom van 't osjken want a köiet zal afkommen*, men was bang dat als iemand te lang op het toilet zat een stuk van de darm ging doorzakken)

kornis (Fr.: *corniche*) – dakgoot

krejong (Fr.: *crayon*) – potlood

permejabel (Fr.: *perméable*) – regenjas.

prossen – aandringen, opjagen; *ge moetj mé azzooë nie prossen*

skraminkel (scharminkel) – lelijk persoon; *gè lieëlek skraminkel*

skramoelje (Fr.: *escarbille*; sintels + *houille*: steenkool) – as van kolen uit de Leuvense stoof; de overblijvende stukjes (*skramoelje*) werden opnieuw gebruikt

slénsj – slons, niet verzorgde vrouw

* Dit nummer is op een grotere oplage gedrukt. Indien u mensen kent die *Azzoeë gezeid* hebben aangekocht maar niet geabonneerd zijn op de *Mededelingen*, kan u hen attent maken op deze aanvulling. Zij kunnen deze aanschaffen tegen de prijs van 2 euro.

* Het is de bedoeling om in de toekomst in de *Mededelingen* nog bijdragen te wijden aan het Okegemse dialect. We denken meer bepaald aan het rijke arsenaal van (kinder)liedjes. Indien u zelf nog oude liedjes of verzen uit het hoofd kent, aarzel niet om ze door te spelen aan de Heemkring.

INHOUD

Over loiëf én leen 25
Aanvullingen bij *Azzoeë gezeid*